

בענין כל הראוי לבילה

א) תנן בגיטין (כח.) השולח חטאתו ממדינת הים מקריבין אותו בחזקת שהוא קיים. והקשה הגמ' (כח:): והא בעינן סמיכה, אמר רב יוסף בקרבן נשים. רב פפא אמר בחטאת העוף. ופי' התוס' (ד"ה והא) דאע"ג דסמיכה לא מעכבא, מ"מ אין לעשותו בלא סמיכה, כיון שיכול לקיים מצות סמיכה כשיביאנו בעצמו. ושוב הקשו התוס' דאמאי אין סמיכה מעכבת במקום שאין ראוי לסמיכה, כגון ערל וטמא ואמאי לא נימא דכל שאינו ראוי לסמיכה סמיכה מעכבת. ותירץ וז"ל דילפינן ליה מדדרשינן בתורת כהנים וכי יטהר הזב מזובו ולא מנגעו, ש"מ דטמא משלח קרבנותיו דבהבאת קרבן איירי, ועוד מדממעטינן בחגיגה (ד): טמא מראייה, מוהבאתם שמה וכו' כל שישנו בביאה ישנו בהבאה, ש"מ דשאר קרבנות משלח ולא חיישינן שיהא ראוי לסמיכה עכ"ל.

וע' בתוס' רי"ד שפי' את קושית הגמ' בע"א. וז"ל ואע"ג דקי"ל סמיכה לא מעכבא, ה"מ דחזי לסמיכה, אבל האי דלא חזי לסמיכה, מעכבא. כדאמרינן גבי בילה דכל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת, עכ"ל.

ומבואר דפליג אתוס' בתרתי. חדא, דס"ל דהשולח חטאתו ממדינת הים חשיב אינו ראוי לסמיכה. ואילו לתוס' אין זה חשיב אין ראוי לסמיכה, ולא הקשו אלא מערל וטמא דאינם ראויים. אבל שולח חטאתו ממדה"י ודאי הוי ראוי, אלא שלא קיים מצות סמיכה, ויל"ע בהסבר מחלקותם.

ועוד פליגי בדין כל הראוי לסמיכה. דשיטת התוס' היא, דילפינן מקרא דלא בעינן ראוי לסמיכה. ולתוס' רי"ד בעינן ראוי לסמיכה דלא דרש דרשת התוס' 1. וא"נ דרש לה, ס"ל דגבי טמא (וערל דהוקש לטמא) דוקא הוא דאמרי' דלא בעי' ראוי לסמיכה.

ב) אך מבואר דלכו"ע דין כל הראוי לבילה הוי דין כללי, (עכ"פ בלי דרשה למעטו) ושייך אף בסמיכה. ולכא"ו היינו משום דס"ל דדין כל הראוי הוי סברא בכל מקום דאיכא דין לכתחילה, דבעינן ראוי לכך לעיכובא. וכ"כ התוס' נדה (סו: ד"ה כל הראוי) וז"ל סברא הוא דכיון דקפיד קרא לכתחילה לעשות המצוה, בעינן ראוי לכך אע"פ שאינו מעכב דאם לא כן נתבטלה המצוה לגמרי שלא היה יכול לעשותה וכן בכמה מקומות כגון ביאת מים דכתי' כל בשרו וממעטים בית הסתרים ומ"מ בעינן ראוי לביאת מים בכל בשרה וכן בכמה דוכתי עכ"ל.

ג) איתא בפסחים (פח:): חמשה שנתערבו עורות פסחיהם זה בזה ונמצאת יבלת באחד מהם כולן יוצאין לבית השריפה ופטורין מלעשות פסח שני וכו' והאיכא חד דלא נפיק, משום דלא אפשר. ומסקינן התם (פט.) דא"א שייבא כל אחד מותר פסח ויתנה, אם שלי בעל מום היה, הרי זה פסח, ואם לאו, הרי הוא כמות שהוא מותר הפסח ונאכל ליום ולילה (והשתא ליכא משום מביא קדשים לבית הפסול) משום סמיכה, דאילו פסח לא בעי סמיכה ואילו מותר בעי סמיכה. הא תינח קרבן אנשים קרבן נשים (דלא בעי סמיכה) מאי איכא למימר, אלא משום מתנות, דאילו פסח, מתנה אחת, ואילו שלמים, שתיים שהן ד'. ומסקינן, דאע"ג דאין המתנות מעכבות, דכל הנתנים על המזבח שנתנם במתנה א' כיפר, לכתחלה אין לעשות כן.

והק' התוס' (ד"ה הני מילי) וז"ל וכי משום סמיכה דלא מעכבא, או לא יעשו מתנות כהלכתן יכנס לידי ספק כרת. וי"ל דטוב שידחה ספק כרת בשוא"ת ממה שיעשו רובם שלא כהוגן כי כבר רובם עשו פסח עכ"ל.

והשאג"א בסוף סימן ל"א (ד"ה ובהכי ניחא לי) פי' דברי הגמ' דר"ל דבנ"ד שאי אפשר לסמוך ולתת ב' מתנות, ככה"ג מעכבים מצוות אלו את הקרבן דכל שאינו ראוי לבילה, בילה מעכבת בו. וזוהי כוונת הגמ' במה שאמרו דנהי דבדיעבד סגי במתנה אחת לכתחילה מי עבדי, ולהכי בנ"ד מעכב אפי' בדיעבד. וע"ש שהעלה דלפ"ז ה"ה בשנים שנתערבו עורות פסחיהם ונמצאת יבלת באחד מהם דסו"ס אי אפשר לקיים כל מצוות הקרבן. משא"כ

לתוס' בכה"ג שפיר מקריבין מותר הפסח על התנאי כיון דליכא רוב. ודברי השאג"א מובנים שפיר לפי דברינו הנ"ל, דכל מקום דאיכא דין לכתחילה, מעכב הדבר אם אינו ראוי לכך. והתוס' ס"ל דאין המתנות והסמיכה מעכבים אף באינו ראוי להם, וצ"ע אמאי ל"א כל שאינו ראוי וכו', ובשלמא בסמיכה איכא קראי, אבל במתנות דליכא קראי, מאי איכא למימר, וצ"ע.

וכן יש להקשות על הרמב"ם שכ' (פ"ד מהל' ק"פ ה"א) וז"ל השוחט את הפסח על בני החבורה ואמר להם לאחר זמן אותו הפסח ששחטתי עליכם שלא לשמו שחטתיו כו' שורת הדין שאינו נאמן והרוצה להחמיר על עצמו ה"ז משוכח ויביא פסח שני עכ"ל. והקשה הראב"ד, שאם היה פטור אינו יכול להביא פסח נדבה על התנאי (כמבואר בסוגי' דפסחים הנ"ל). ותי' הלח"מ דדוקא גבי חמשה שנתערבו פסחיהם לא מהני האי תקנתא וכו' ואע"ג דהוה לן למיעבד איסורא לכתחילה כדי שלא יבא אחד מהם לאיסור כרת, מ"מ כבר כתבו התוס' ז"ל דמוטב שידחה איסור כרת של אחד ואל יבואו רבים לעשות איסור לכתחילה אבל הכא אין כאן רבים עושים איסור לכתחילה כו' ע"כ. הרי דדעת הרמב"ם כדעת התוס' בפירוש הסוגי', דאין המתנות מעכבין לגמרי אף במקום שא"א לתת ולהכי במקום שאין רוב שפיר מקריבין קרבן אחר על התנאי ובלא ב' מתנות, וצ"ע כנ"ל, דהרי קי"ל דכל שאינו ראוי לבילה, בילה מעכבת בו.

ד) והנה התוס' בקידושין (כ"ה ע"ב בסד"ה כל הראוי) הקשו מ"ט בעינן ראוי לבילה דאי שנה הכתוב בלילה ליעכב, ליבעי בלילה ממש, ואי לא שנה, אפילו ראוי לא ליבעי. ותי' וז"ל דודאי שנה הכתוב בלול כמה פעמים, אבל לא כתב בלשון ציווי ובללת משמע דאתא לאשמועינן דלא בעינן אלא ראוי וה"ה בטבילה משום דכתיב ורחץ את כל בשרו דמשמע אפי' בית הסתרים וכתיב וכו' ודרשינן מה ידיו מאבראי אף כל מאבראי וממעטים בית הסתרים. מ"מ כיון דאיכא כל דמריבין אפי' בית הסתרים איכא למימר לכל הפחות להכי מרבי דבעינן ראוי לביאת מים, עכ"ל. ומבואר דס"ל לתוס' דדין ראוי לבילה אינו דין כללי ע"פ סברא, אלא דהוי גזירת הכתוב, ובעינן קרא בכל מקום דאמרינן כל הראוי וממילא לא שייך הך כללא בסמיכה ובמתנות דליכא גזירת הכתוב ללמד דבעינן ראוי לכך. וזה דלא כמו שכתבו התוס' בנדה הנ"ל (לטרץ את הקושי' הזאת דלא שנה הכתוב לעכב) דראוי הוי סברא ושייך בכל דיני לכתחילה שבתורה. ולכא' דעת התוס' בפסחים ודעת הרמב"ם היא כדעת התוס' בקידושין דראוי אינו דין כללי ואינו שייך בכל התורה כולה, והיכא דאיתמר איתמר.

ה) וכן נראה להוכיח מדברי הרמב"ם בפ"ה ממחוסרי כפרה ה"י וז"ל שני מצרעים שנתערבו קרבנותיהן ונזרק דם אחת משתי החטאות שלהן, ואח"כ מת אחד מן המצורעים, כיצד עושה זה המצורע החי להביא חטאת בהמה אינו יכול שמא זו שנזרק דמה חטאתו היא ואין מביאין חטאת בהמה על הספק ולהביא חטאת העוף אינו יכול שעשיר שהביא עני לא יצא וכיצד יעשה יכתוב כל נכסיו לאחר ונמצא עני ויביא חטאת העוף מספק ולא תאכל כמו שבארנו ונמצא אוכל בקדשים עכ"ל.

והקשה הכס"מ שם דהא בגמ' נדה (ע.) אמרינן דלמ"ד דאשם קבעה, צ"ל דהך דינא (דתנן בנגעים פי"ד מי"ג) איירי דוקא היכא דלא קרב אשמו שאם כבר נקרב כבר נקבע כעשיר לכל קרבנותיו, ולא יועיל מה שיכתוב נכסיו לאחר, דלעולם כעשיר דייני' לי'. ומבואר שם בגמ' נמי, דאף אם לא קרב אשמו, ויקריבנו לאחר שיכתוב נכסיו על תנאי, שאם שלי כבר נקרב יבוא זה לשלמים, ואם לאו יהא לאשמי, זה לא מהני אלא למ"ד דמביאים קדשים לבית הפסול. וא"כ קשה שהרמב"ם (פ"ה ה"ט) פסק דאשם קבעה וגם פסק דאין מביאין קדשים לבית הפסול (כי הכא, דאשם נאכל ליום ולילה, ושלמים לשני ימים ולילה), וא"כ היאך הביא משנה זו להלכה. ותי' הלח"מ וז"ל דרבינו ז"ל אית ליה דאשם אינו מעכב כלל כדכתב בפ"א מהלכות מחוס"כ ה"ה ובפ"י מהל' נזירות ה"ח עכ"ל. וקשה דנהי דבעלמא אין האשם מעכב קרבנות המצורע הכא ליעכב דהא אינו ראוי להביא אשמו כלל, וכל שאינו ראוי וכו'. אלא ודאי כמש"ל דלית ליה להרמב"ם הך כללא דכל שאינו ראוי, ודוקא היכא דאיתמר בגמ' איתמר. 2 וכ"כ בהגהות למל"מ פ"ג מהל' ביכורים ה"ד בשם הכנה"ג בשם מהרד"ך ובתשו' בנין ציון החדשות (ס' ק"ח). אך דעת השאג"א (הנ"ל) היא דאמרינן כל הראוי לבילה בכהת"כ. וכן דעת השבה"ל (הו"ד בשאג"א סי' ו') שכ' דאלם השומע ואינו מדבר אינו יוצא י"ח בשמיעה מאחרים דכל שאינו ראוי וכו' (והשאג"א שם השיג עליו רק מטעם אחר דס"ל דשומע כעונה נמי הוי לכתחילה ע"ש). ומה"ט השאג"א (סי' ל"ז) אחר שהוכיח בראיות מן הגמ' שמי שאין לו זרוע חייב בתפילין של ראש, הוצרך לבאר

אמאי אינו פטור כיון שאינו ראוי לקיים המצוה בשלמותה, ולדעת הרמב"ם לק"מ. (ע' עוד בשאג"א סי' ז' דהניח שם ג"כ דכל הראוי שייך בכהת"כ).

(ו) מבואר דנח' הראשונים והאחרונים בכלל דכל הראוי לבילה, אי הוי סברא דשייך בכהת"כ או דאינו דין כללי, ואינו שייך אלא היכא דגלי קרא. אך משמע דכו"ע סברי הדין ראוי לבילה הוי דין בבילה, ואינו דין במנחה. והיינו, דהראשונים דס"ל דהוי דין כללי לומדים אותו מסברא, והרי כתבו התוס' בנדה (סו:) סברא הוא דכיון דקפיד קרא לכתחילה לעשות המצוה בעינן שיהא ראוי לכך אע"פ שאינו מעכב, דאם לא כן נתבטלה המצוה לגמרי שלא היה יכול לעשותה. וכן בכמה מקומות כגון ביאת מים דכתיב כל בשרו וממעטים בית הסתרים ומ"מ בעינן ראוי לביאת מים בכל בשרה. וכן בכמה דוכתי עכ"ל. ומבואר דבעינן ראוי לבילה משום דבלא"ה נתבטלה מצות בילה. וה"ה לחולקים, הסוברים דהוי גזוה"כ. וז"ל התוס' בקידושין (כה:): בלילה משמע דאתא לאשמועינן דלא בעינן אלא ראוי עכ"ל כלו' כשצותה התורה על מצות בילה, לא הקפידה שיעכב אלא שיהא ראוי לבילה.

(ז) אך ע' ברשב"ם בבבא בתרא (פא: ד"ה כל הראוי) וז"ל כיון דכתיב ויצק עליה שמן וצוה לבלול דכתיב בלולה, ש"מ שצוה הקב"ה להביא מנחה שיכול לקיים בהן מצות בלילה. וכשהוא מביא ששים ואחד, מנחה כזו לא צוה להביא והרי הוא כמביא מנחה מן הקטניות דאינה כלום שכל דבר שצוה הקב"ה להביא יש עיכוב בעיקר הבאתו להביא באותו ענין שצוה שכתוב ולא בעינן אחר עכ"ל. ומבואר דס"ל דדין ראוי לבילה אינו דין בבילה אלא הוי דין בקרבן מנחה. והיינו, כל קרבן שאינו ראוי לבילה אינו מנחה כשרה, והוי כמביא מנחה מן הקטניות.

ולכאן זהו גופא המח' הנ"ל בין התוס' לתוס' רי"ד בשולח חטאתו ממדה"י, דדעת התוס' רי"ד היא דפסול משום שאינו ראוי לסמיכה, ולתוס' חשיב ראוי לסמיכה. ונ"ל דדעת הרשב"ם כדעת התוס' דלפי הרשב"ם, הפסול דראוי הוא פסול בחפצא. כלומר דכל קרבן שאינו ראוי לסמיכה פסול. והכא, הרי הקרבן בפנ"ע ראוי לסמיכה, אלא שהבעלים אינם כאן. וזהו דעת התוס'. אך התוס' רי"ד ס"ל דראוי אינו דין בחפצא, אלא הוא דין בקיום מצות סמיכה דבעינן שלפחות יהא ראוי לסמיכה, לא שנא אם אינו ראוי מצד החפצא או מצד הגברא. ולכן היכא דהבעלים אינם ראויים לסמוך, הקרבן פסול.

(ח) פסק השבה"ל (הנ"ל, מובא בשאג"א ס' ו') דאלם אינו יוצא י"ח אמירת ק"ש ע"י שומע כעונה, משום שאינו ראוי לענות, וכל שאינו ראוי לענות, העניה מעכבת. והשאג"א השיג עליו דלכתחלה סגי בשמיעה בלא עניה, וא"כ אמאי בעינן ראוי לענות. שהדין ראוי פ"י שצריך להיות ראוי לקיים את המצוה בשלמותה. ואפ"ל דס"ל לשבה"ל דשומע כעונה הוי בדיעבד ולכתחילה צריך לענות ממש. ולכן בעינן ראוי לענות. א"נ י"ל דס"ל לשבה"ל דאע"ג דשומע כעונה הוי לכתחילה, מ"מ עיקר קיום המצוה המבורר בתורה הוי ע"י אמירה, וילפינן מיניה, דבגברא הראוי לענות עסקינן, ולהכי מעכב באינו ראוי לענות. והיינו כסברת הרשב"ם. דלדידיה אין עיקר הדין של ראוי תלוי בלכתחילה, אלא כמ"ש דכיון דכתיב בלולה, ש"מ שצוה הקב"ה להביא מנחה שאפשר לקיים בה מצות בלילה. וה"ה הכא, כיון שעיקר קיום ק"ש וכדומה שבתורה הוי ע"י דיבור ש"מ דבגברא הראוי לדבר עסקינן. אך דעת השאג"א הוי דדין ראוי הוי סברא דבכל מקום דאיכא מצוה לכתחילה. צריך שיהא ראוי לקיימו. וכיון דשמיעה הוי לכתחילה, לא שייך להצריך ראוי לעניה. (וע' בריטב"א בסוכה לח: דאיכא ב' דעות אי בעינן ראוי לענות כדי לצאת ע"י שומע כעונה.)

(ט) ע' בשו"ת שאגת אריה (ס' ל"ז) שכתב להוכיח דאע"ג דמי שאין לו זרוע פטור משל יד מ"מ חייב בתש"ר. ולאחר שהוכיח כן מגמ', דן אמאי לא אמרינן כל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו כיון שלכתחילה בעינן תש"י עם תש"ר ראש, דכתי' והיו. וכתב, דטעמא דמלתא דלא אמרינן בהא כל שאינו ראוי לבילה הוי משום דלא אמרה תורה שיהא של יד שייך לשל ראש לאיזה מצוה מן המובהר שבשעת משך הנחת של ראש יהיה גם של יד עליו משום לתא דידיה דש"ר ולא תליא רחמנא זה בזה כלל, כמו מצות ציצית ותפילין, שכל חד מצוה בפני עצמה היא ולא מישך שייכא להדדי כלל, אלא דאם שניהם מונחים עליו להא מילתא לבד קפיד רחמנא שכל זמן שבין עיניך יהיו שתים ויחלוץ ש"ר קודם, ולא למידי אחריני עכ"ל. ולכאן סברתו היא דדין "והיו"

אינו דין בקיום מצות של ראש, אלא דין בפנ"ע. וממילא לא שייך לומר דמעכב את מצות תפילין ש"ר. ולכאן הניח כאן נמי כסברת התוס' דדין ראוי היא שבכל קיום מצוה דהוי לכתחילה בעינן לפחות ראוי כדי שלא יבטל המצוה. וממילא מסתברא לומר דאם הקיום לכתחילה של "והיו" אינו פרט במצות תפילין ש"ר. ואין שני המצות תלויים זב"ז, לא שייך לומר שיעכב את מצות תפילין ש"ר. אך לפי סברת הרשב"ם, אפשר לומר דמ"מ הגברא המבורר בקרא במצות תפילין ש"ר הוא גברא שיש לו זרוע, שיכול לקיים מצות "והיו", וגברא אחר אינו נכלל במצות תפילין.

(א"נ אפ"ל דס"ל לרשב"ם דלא שייך כאן כל שאינו ראוי לבילה משום דמגדירין את החפצא של תפילין ולא את הגברא, והכא התפילין בפנ"ע בודאי הוי ראוי להיות עם התפילין של יד. אך ממה נפשך, לא שייך סברת השאג"א).

(י) עי' בספר ארעא דרבנן שדן אי שייך כלל דכל הראוי לבילה בדינים דרבנן. וע' בשאגת אריה ס' ז' דכתב דלא שייך בדינים דרבנן דלית בהו עיקר מן התורה. וע"ש שהניח, שהדבר תלוי אי אמרינן כל דתיקון רבנן כעין דאורייתא תיקון. ולכאן היינו משום שהניח כתוס', דדין ראוי הוי כדי לקיים את המצוה במקצת. וממילא שייך נמי בדינים דרבנן, אי אמרינן דכעין דאורייתא תיקון. אך נראה, דלפי הרשב"ם לא שייך לדון אי בעי' ראוי דרבנן, דלכאן ליכא למימר דע"י תקנה שתקנו לעשות דבר לכתחילה יש גילוי על הגדרת החפצא של מצוה. כלו', ליכא למימר שאם אמרו שישמיע לאזניו בקריאת המגילה, ע"כ מעיקרא לא תיקנו חיוב מצוה אלא במי שראוי לשומע.

(יא) כתב הרמב"ם בפ"ד מהל' יבום וחליצה ה"ח סומא אינו חולץ שנאמר וירקה בפניו ואין זה רואה הרוק. וכתב הרב המגיד דה"מ לכתחילה, אבל בדיעבד כשרה. ותמה המשנה למלך דמאי שנא מקריאה, דאלם ואלמת שחלצו חליצתן פסולין משום שאינם ראויים לקריאה, וכל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו. ולפי דברינו (בריש המאמר) ניחא דס"ל להרמב"ם דלא אמרינן כל הראוי לבילה בכל מקום, אלא היכא דאיתמר איתמר. ושמא איכא קרא בשום מקום אצל קריאה, משא"כ ברקיקה. א"נ ע' באו"ש (שם) שאחר שהוכיח מהגמ' שלא אמרינן כל הראוי וכו' גבי רקיקה, שתירץ בענין אחר, וז"ל כאשר תעיין בכל התלמוד לא תמצא הך דכל שאינו ראוי לבילה וכו' אלא דוקא היכא שהדבר הראוי לעשות בעי להיות טרם גמר הדבר המעכבת וכמו בילה גבי מנחה שהבילה נעשית במנחה טרם הקטרת קומץ המתירה, וכן בכיסוי הדם וכו' וכן גבי ביכורים וכו' וכן גבי הפרת נדרים וכו' וכן גבי טבילה. אבל כאן שהרקיקה סדרה הוא אחרי החליצה אע"פ שהסדר אינו מעכב אמנם הסדר כך הוא, א"כ בעת החליצה הרי לא חסר דבר רק שאינו ראוי לרקיקה שאח"כ זה לא מעכבא. וטעמא ברירה, דבכולהו הרי בעת העשות גמר הדבר המעכב לא נעשה כהלכתו, שאם הוא אלם הרי חסר הקריאה שלפני החליצה וכו' ע"ז אמרינן כיון שלא היה יכול להיות, שפיר מעכב, אבל כאן בעת החליצה עדיין אינו חסר דבר ונעשה כהלכתו רק שלא יכול להיות אח"כ, מנא לן דמעכבא ולא שייך ע"כ כלל דכל שאינו ראוי לבילה. עכ"ל. וע' בשו"ת בית הלוי (ח"ג סימן ב' בהגה"ה) שנסתפק בזה. והעירני מו"ר הגר"צ שכתר, שליט"א, שגם זה תלוי בנ"ל, ודברי האו"ש הם דלא כהרשב"ם. דלפי הרשב"ם, שפיר שייך לומר דכיון דאיכא דין לכתחילה לראות את הרקיקה, ע"כ בפרשה של חליצה מדובר דוקא באדם הראוי לראות. אך לפי התוס' שייך לחלק דראוי הוי דין בקיום המצוה. והכא, אינו מחוסר כלום בשעת עיקר החליצה וממילא אין שום עיכוב.

(יב) כתבו התוס' (יבמות לא: סד"ה דחזו) ואור"י דשמע מר"ת שנוהגים עכשיו ששולחין העדים עדותן בכתב ידם לב"ד ולא קרינן ביה מפיהם ולא מפי כתבם כיון שהם זוכרין עדותן. והא דתניא במי שאחזו (גיטין מא.) ואם לא יגיד פרט לאלם שאין יכול לדבר, ופריך, ואמאי, והרי יכול לדבר מתוך הכתב, שאני עדות דרחמנא אמר מפיהם ולא מפי כתבם שאני אלם שאין ראוי להגיד כדאמרינן (מנחות קו.) כל שאין ראוי לבילה וכו' עכ"ל. ולכאן היינו כסברת הרשב"ם דדין ראוי הוי דין בהגדרת הכשר החפצא של כשרות לעדות. אבל לא שייך כאן דין ראוי דתוס' מצד הקיום לכתחילה, שאין שום קיום לכתחילה להגיד עדות בעל פה.

(יג) והעירני מו"ר הגר"מ רוזנצווייג שליט"א שיש לדייק הכי בר"ן (סוכה י"ד ע"ב בדפי הרי"ף ד"ה נפרדו עליו

כשר) וז"ל הר"ן שנפרדין לכאן ולכאן כענפי אילן דאע"ג דכתיב כפות ללמדך שתהא כפות כיון שראוי לכפותו אין כפיתה מעכבת בו אבל חרות שאינו ראוי לכפותו כפיתה מעכבת בו וכדרכי זירא וכו'. ורבי יהודה דאמר יאגדנו מלמעלה היינו משום דבעינן כפות ממש ולא תלי בפלוגתא דלולב צריך אגד דהתם היינו לאגדו עם ההדס וערבה והכא שיהו עליו מחוברין ולא פרודין עכ"ל. ומבואר דדין ראוי הוא מצד החפצא שיהא ראוי לכפיתה, אע"ג שאין שום חיוב לכתחילה לכפותו לחכ'.

[1] ולכאן אפשר לדחות דרשות התוס' בכמה דרכים. בדרשה ראשונה, דוכי יטהר הזב מזובו, באמת צ"ע על התוס', דהביא הגליון הש"ס את קושיית הטורי אבן דקרבן הזה הוי קרבן עוף, ואין בו סמיכה. ועוד, אפשר דס"ל לתוס' רי"ד כדעת התוס' במו"ק (טו:): (גם זה מובא בגליון הש"ס) דס"ל דלא איירי בהבאת קרבן אלא בטומאת משכב. ועוד ע' במאירי במגילה (ח). דפי' דאיירי לענין שיכול לספור ז' ימים אף בימי טומאת צרעת. ובדרשה השני', דילפינן מדאצטריך קרא למעט טמא מראייה, יש לדחות דאפשר דהיא גופא קמ"ל דבעינן ראוי לסמיכה. (וע' בזה לקמן במאמר).

[2] וכן נראה להוכיח מד' הרמב"ם בפ"ד מהל' יבום וחליצה ה"ח, עפ"י הבנת המגיד משנה, ע' בסוף המאמר (אות י"א) ובמה שכתבנו לדחות ראייה זו עפ"י דברי האו"ש (שם).